

Er was eens... een gedicht (3)

WEETJE:

Wist je dat gedichten helemaal niet hoeven te rijmen? In gedichten mag eigenlijk alles en hoeft niets, dat is het mooie!

Foto: Shutterstock

In deze les leer je verschillende soorten gedichten herkennen en ga je zelf ook een gedicht schrijven.

Gedichten zijn er in allerlei soorten en maten: ze kunnen lang of kort zijn, rijmen of niet, ze kunnen lange zinnen hebben met moeilijke woorden of juist kort en krachtig zijn. Ze kunnen grappig zijn of droevig en ze kunnen overal over gaan. Eigenlijk kan dus alles bij het schrijven van een gedicht. Maar sommige gedichten hebben een bepaalde vorm, ze volgen bepaalde regels. Hieronder staan drie voorbeelden van gedichten die een bepaalde vorm volgen.

Gedicht 1

stadsgracht
glanzend water
schaduw van torens
een zwaan glijdt voorbij
glimlach

door: Nico van den Raad

Gedicht 2

het kleine meisje
tekent het kleine meisje
dat meisjes tekent

door: Luk Gybels

Gedicht 3

Vanuit een bergspleet
vloeit tussen de mossen door
wat helder water;
even stil en ongezien
wilde ik de wereld door.

door: Taigu Ryokan

OPDRACHT 1

Lees de gedichten hierboven. Werk in groepjes van drie. Bespreek eerst de vragen die op het digibord staan samen. Vergelijk de drie gedichten dan met de drie tabellen hieronder en schrijf op welk gedicht welke soort is.

Gedicht 1 is een:

Gedicht 2 is een:

Gedicht 3 is een:

Tanka

Een tanka bestaat uit vijf regels. De vijf regels bevatten een vaststaand aantal lettergrepen: 5-7-5-7-7. Het gedicht heeft altijd iets te maken met de natuur, bijvoorbeeld met bomen, planten, dieren of seizoenen.

Haiku

Bij deze dichtvorm gebruik je in totaal 17 lettergrepen, verdeeld over drie regels. De lettergrepen zijn als volgt verdeeld:

op de eerste regel: vijf lettergrepen

op de tweede regel: zeven lettergrepen

op de derde regel: vijf lettergrepen

Traditioneel heeft het gedicht vaak iets met de natuur te maken, maar moderne haiku's hebben dat niet altijd. Het hoeft niet te rijmen.

Elfje

Een elfje bestaat uit vijf regels en bevat in totaal slechts elf woorden.

De elf woorden zijn als volgt verdeeld:

op de eerste regel: één woord

op de tweede regel: twee woorden

op de derde regel: drie woorden

op de vierde regel: vier woorden

op de vijfde regel: één woord, dat het gedicht samenvat.

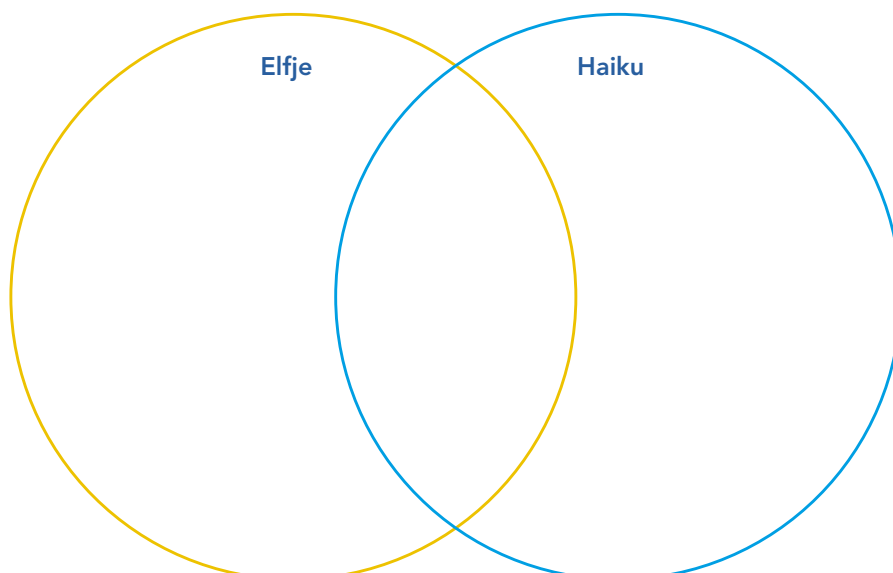
Het gedicht kan overal over gaan.

Het hoeft niet te rijmen.

WEETJE:
Nederlanders
schrijven vooral
gedichten voor
Sinterklaas.

OPDRACHT 2

Je kunt een venndiagram gebruiken als je twee of meerdere dingen wilt vergelijken. Je kunt dit ook gebruiken om dichtvormen te vergelijken: wat hebben ze met elkaar gemeen en waarin verschillen ze? Vergelijk de dichtvorm 'elfje' met de dichtvorm 'haiku' en vul het venndiagram in.

Vergelijk nu nog twee dichtvormen met elkaar. Teken hieronder zelf een venndiagram. Als je een uitdaging wilt kun je ook een venndiagram tekenen met drie cirkels waarin je de drie dichtvormen vergelijkt.

OPDRACHT 3

Je hebt geleerd dat gedichten in allerlei soorten en maten bestaan en je hebt kennism gemaakt met een aantal dichtvormen. Nu ga je je eigen dichtvorm bedenken!

- A.** Bedenk drie à vier regels voor jouw dichtvorm. Maak het zo makkelijk of moeilijk als je zelf wil. Denk bijvoorbeeld aan: rijmschema, aantal regels, beginletters of eindletters van woorden of regels, vorm van het gedicht, onderwerp, aantal woorden, aantal letters, etc. Schrijf je regels hieronder op.

Bedenk een naam voor jouw dichtvorm. Schrijf die onder de regels.

.....

.....

.....

.....

.....

Dit gedicht is een:

- B.** Werk samen met een klasgenoot. Wissel van lesbrief. Schrijf een gedicht volgens de dichtvorm die je klasgenoot heeft bedacht. Lees daarna jullie gedichten aan elkaar voor.
Gefeliciteerd! Jullie zijn nu dichters!

EXTRA OPDRACHT (MET COMPUTER)

Gedichten worden wel eens gebruikt in reclames of social media, om een product te presenteren of een standpunt duidelijk te maken. Ga op zoek naar gedichten in reclame of social media. Deze hoeven natuurlijk niet per se de dichtvormen uit deze les te hebben. Na een paar minuten zullen de resultaten klassikaal besproken worden.